

2017–2022 m.
VLK ir TLK darbuotojų
nepakantumo korupcijai apklausa:
nuomonė, žinojimas ir elgesys

VLK Teisės skyriaus vyriausioji specialistė Inga Stasiūnaitė

VILNIUS

2023

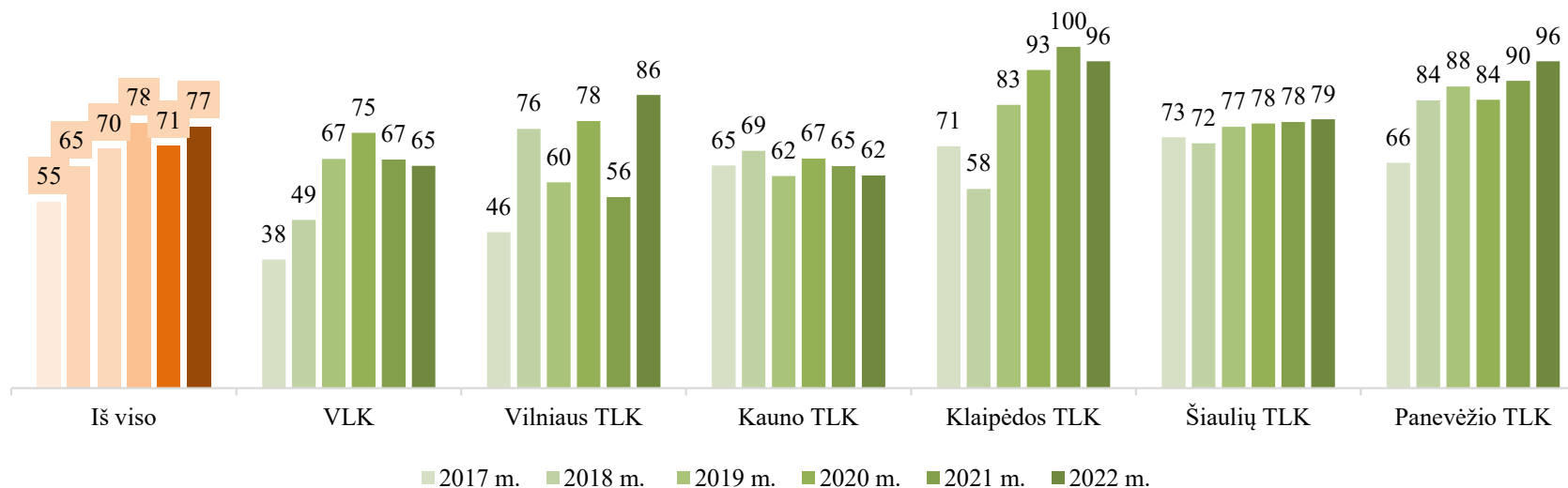
Apie apklausą

- ✓ **Apklausa vykdoma nuo 2015 metų;**
- ✓ **Apklausa vykdyta 2022 m. gruodžio mėnesį;**
- ✓ **Siekiant rezultatų palyginamumo, kartais modifikuojama tik anketos dalis „Žinojimas: kas yra korupcija?“; (paskutinį kartą modifikuota 2021 metais);**
- ✓ **Tikslas – nustatyti darbuotojų nepakantumą korupcijai, išsiaiškinti, ką jie mano, ką žino ir kaip elgiasi, įvertinti apklausų rezultatų pokyčius 2017–2022 metais;**
- ✓ **Metodai kasmet naudojami patys: anoniminė apklausa (el. anketa).**

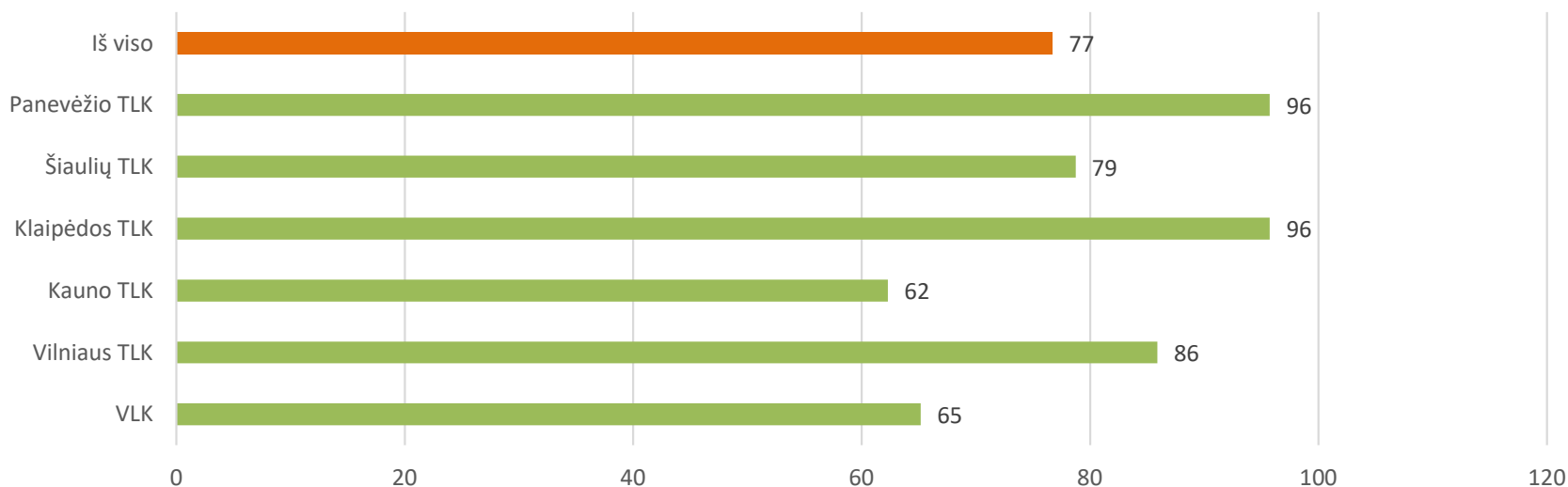

Dalyvavimas apklausoje

2017–2022 m. dalyvavimo apklausoje dinamika, proc.

2022 m. dalyvavusiųjų apklausoje darbuotojų dalis, proc.

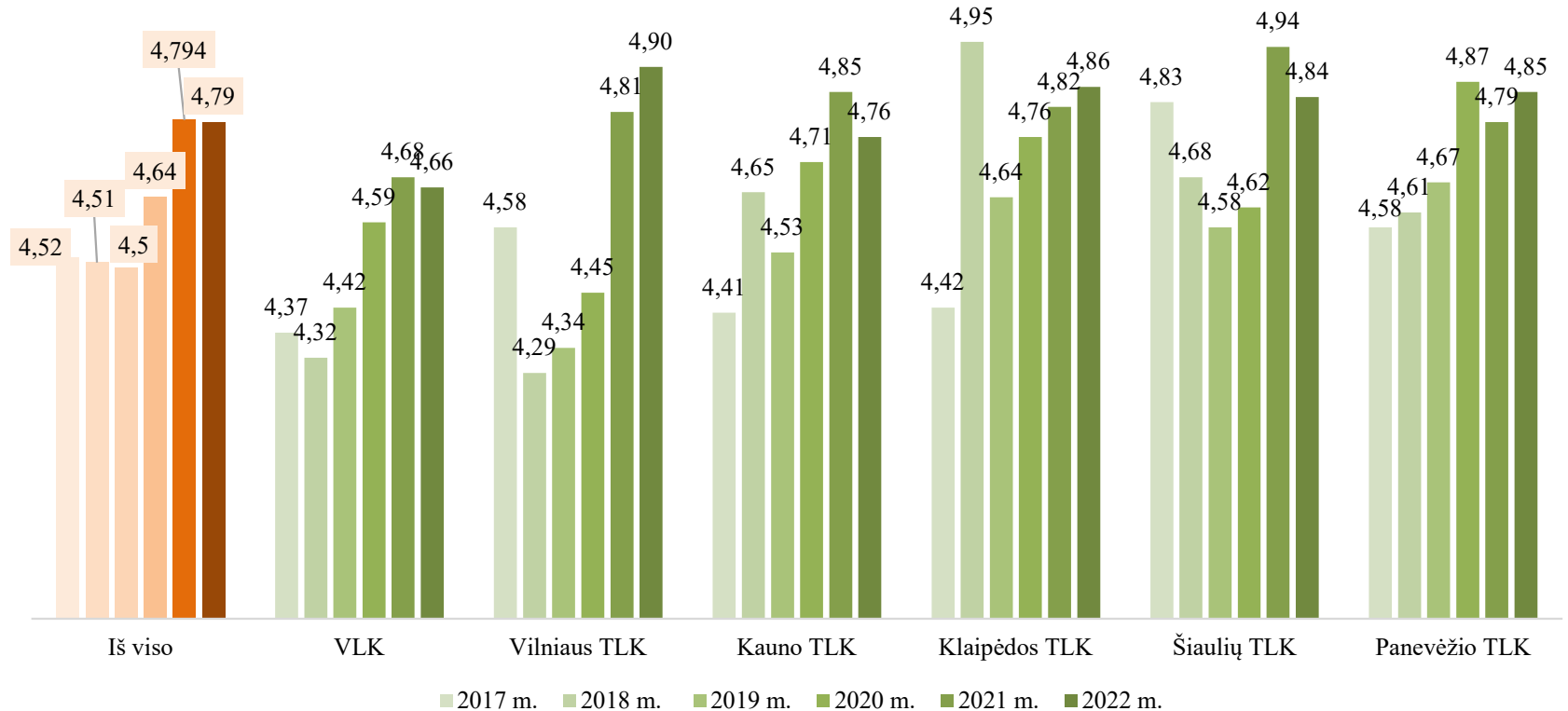
Išvados:

- 2022 m. darbuotojų aktyvumas beveik pasiekė aukščiausią (2020 m.) rodiklį, stebimą nuo 2015 m. (2015 m. – 56 proc., 2020 m. – 78, 2021 m. – 71, 2022 m. – 77).
- 2022 m. apklausoje dalyvavo 8 proc. ligonių kasų darbuotojų daugiau nei 2021 m.
- 2022 m. aktyviausi apklausoje – Klaipėdos TLK, Panevėžio TLK ir Vilniaus TLK darbuotojai.

Darbuotojų nuomonė apie institucijų veiklos skaidrumą

1A. Kaip manote, ar ligonių kasų veikla yra skaidri? (vertinimas balais: 1 – neskaidri, 5 – labai skaidri)

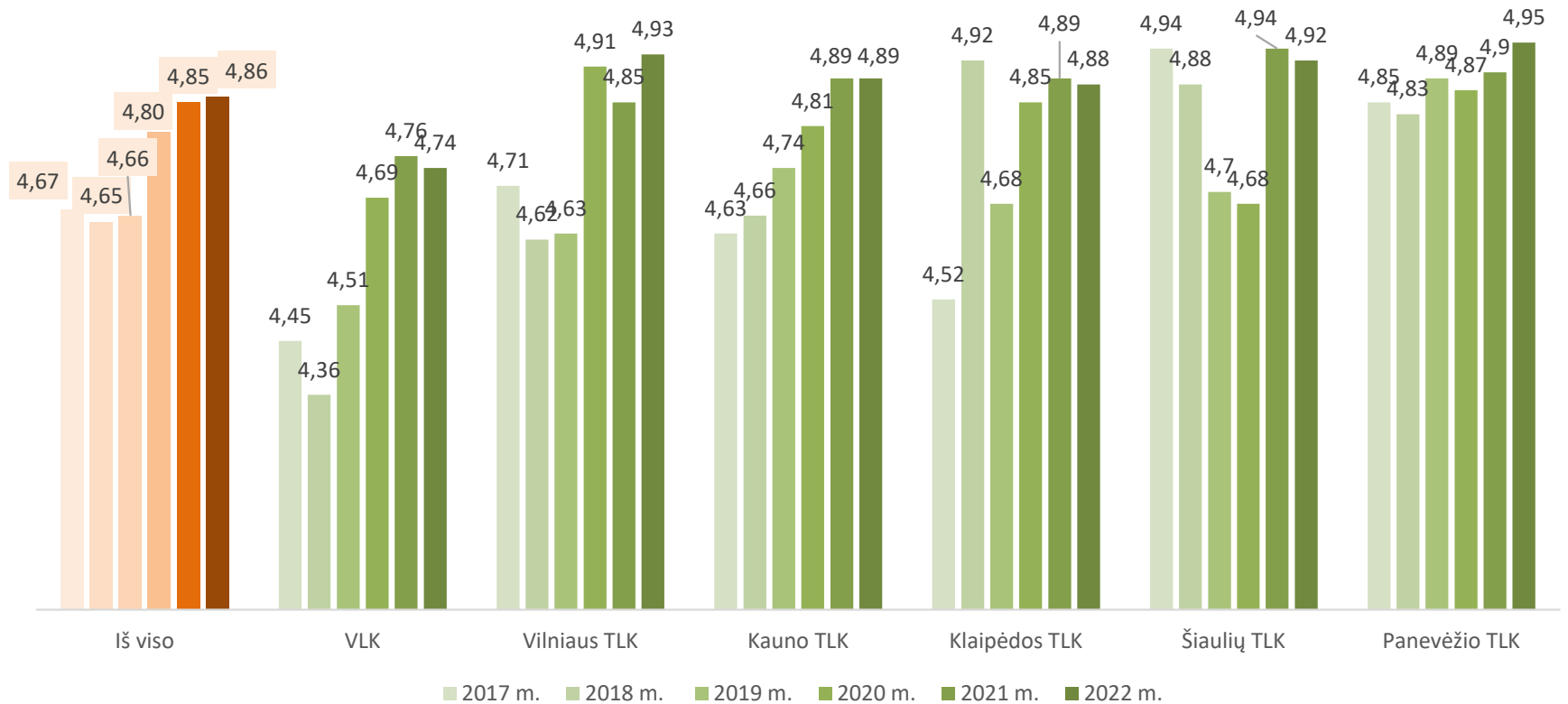
Išvados:

1. Bendri ligonių kasų veiklos skaidrumo vertinimo rodikliai aukšti, 2022 m. išliko to paties lygio kaip ir 2021 m., t. y. aukščiausi nuo 2017 m.
2. 2022 m. bendrai ligonių kasų veiklos skaidrumą geriausiai vertino Vilniaus TLK – 4,9.
3. 2022 m., palyginti su 2021 m., vertinimai pagerėjo Vilniaus TLK, Klaipėdos TLK ir Panevėžio TLK, kitose ligonių kasose nežymiai sumažėjo.

Darbuotojų nuomonė apie institucijų veiklos skaidrumą

1B. Kaip manote, ar įstaigos, kurioje dirbate (VLK / TLK), veikla yra skaidri? (vertinimas balais: 1 – neskaidri, 5 – labai skaidri)

Išvados:

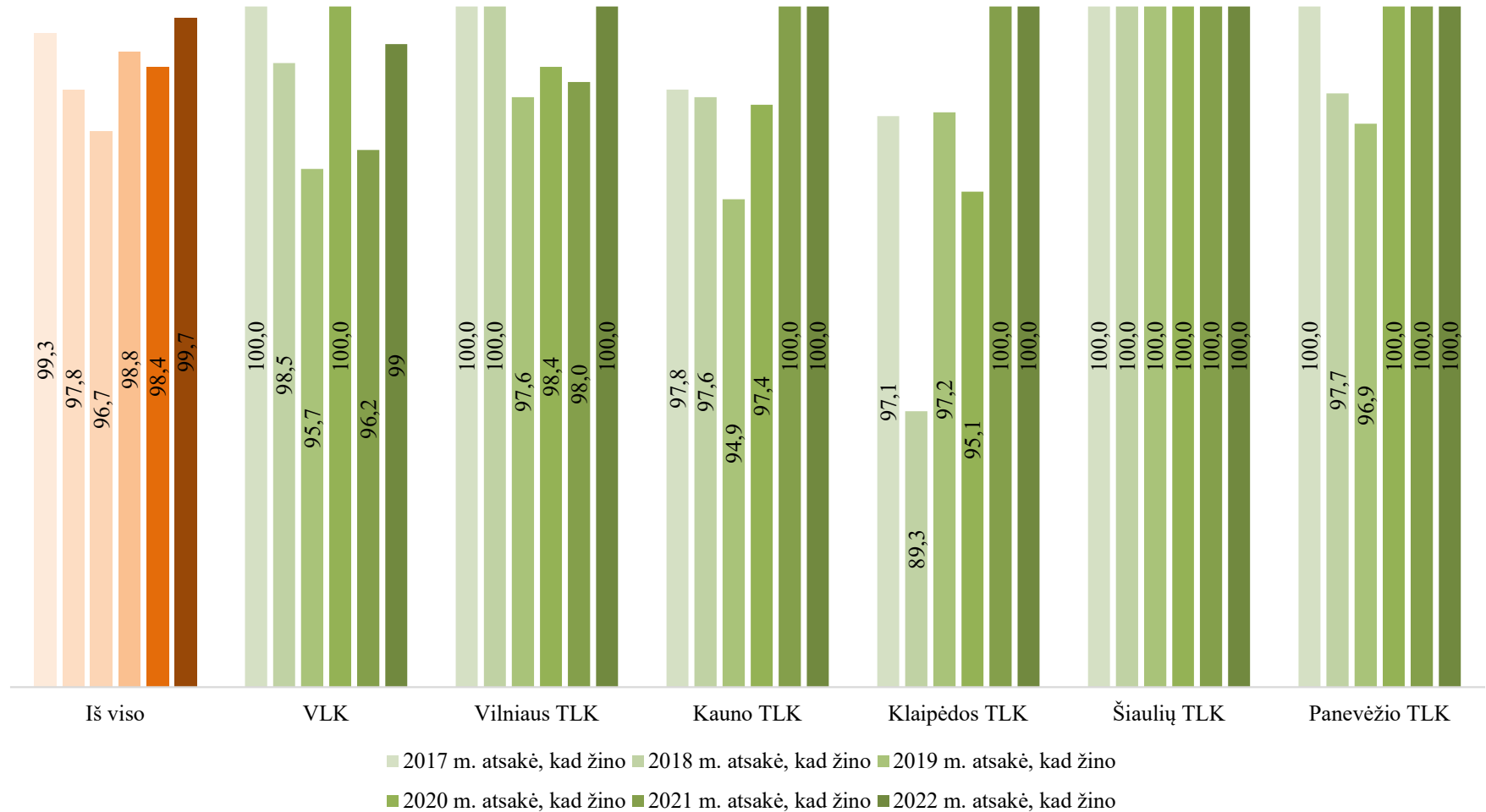
1. Vertinimo rodikliai aukšti, 2022 m. išliko iš esmės to paties lygio kaip ir 2021 m., t. y. aukščiausi nuo 2017 m.
2. Įstaigos, kurioje dirbama, skaidrumas beveik visada vertinamas kiek geriau nei bendrai ligonių kasų (2022 m. atitinkamai 4,86 ir 4,79 balo).
3. 2022 m. įstaigos, kurioje dirbama, veiklos skaidrumą geriausiai vertino Panevėžio TLK (4,95 balo).

Žinojimas: kas yra korupcija?

2. Ar žinote, kokia veika laikoma korupcinio pobūdžio nusikalstama veika?

(atsakymų variantai: Taip; Ne)

Išvada:

2022 m., palyginti su 2021 m., bendras ligonių kasų darbuotojų pasitikėjimas savo žiniomis paaugo 1,3 proc., ir yra visiškai arti maksimumo.

Žinojimas: kas yra korupcija?

Situacijų vertinimas (1)

3. Pažymėkite teisingus atsakymo variantus dėl toliau aprašytų situacijų.

3.1. Dovanas galima priimti: Pasirinkite 1 (vieną) teisingą atsakymą.

Išvada: 93,2 proc. darbuotojų pasirinko teisingą atsakymo variantą.

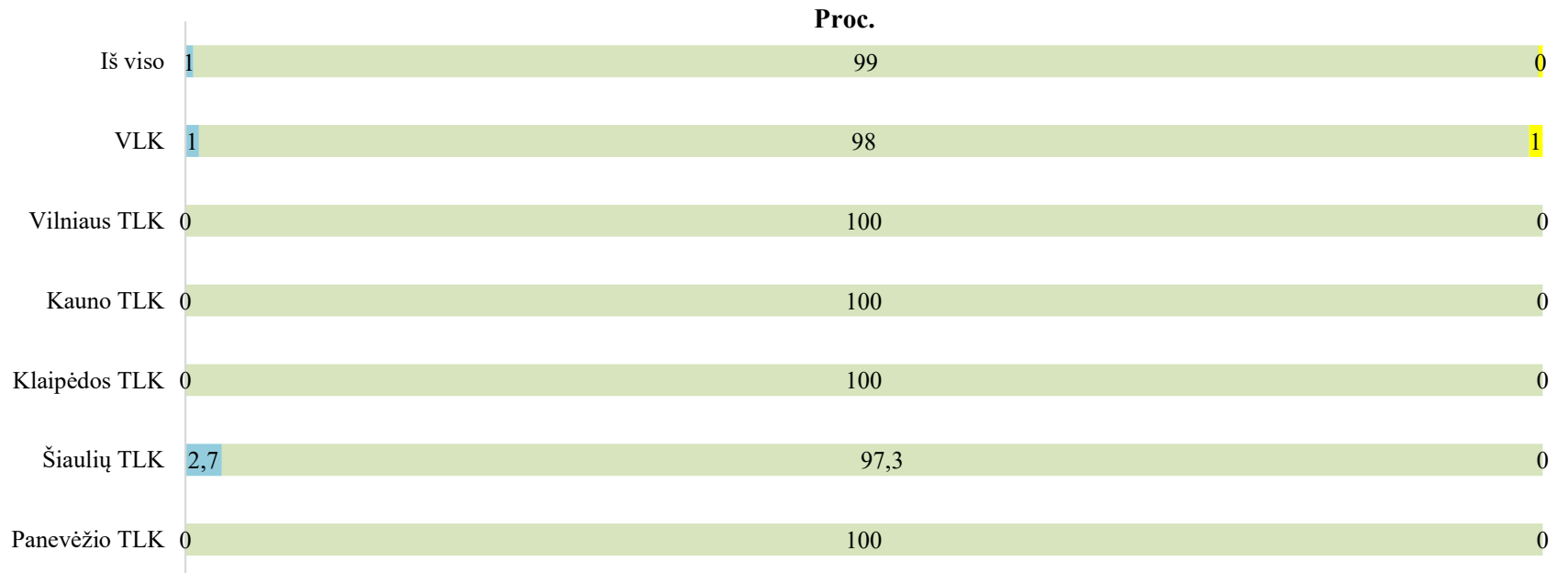
Paaiškinimas: VPIDĮ 13 str. 2 dalyje yra numatyta viena iš 4 išimčių, t. y. galimas dovanos priėmimas pagal tarptautinį protokolą. Šiuo atveju asmuo priima dovaną, kaip oficialus kitai valstybei atstovaujanti institucijos asmuo. Kitais atsakymų atvejais pagal VPIDĮ 13 str. 1 d. draudžiama priimti dovanas ar paslaugas, jei tai susiję su tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis

Žinojimas: kas yra korupcija? Situacijų vertinimas (2)

3. Pažymėkite teisingus atsakymo variantus dėl toliau aprašytų situacijų.

3.2. Jei viešajame sektoriuje dirbančiam darbuotojui asmuo siūlo atsilyginti už priimtus ar dar tik būsimus sprendimus: Pasirinkite 1 (viena) teisingą atsakymą.

■ Neteisingas atsakymas. Galima priimti, jei tai smulkus atlygis iki 1 MGL vertės

■ Teisingas atsakymas. Negalima priimti. Apie tokį pasiūlymą būtina informuoti asmenį (-is) įstaigoje atsakingus už korupcijos prevenciją bei teisėsaugą

■ Neteisingas atsakymas. Galima priimti, jei duotu atlygiu pasidalinama su bendradarbiais

■ Neteisingas atsakymas. Galima priimti, jei priimant sprendimus asmens atžvilgiu nepažeidžiami jokie teisės aktai.

Išvada: Iš viso 99 proc. darbuotojų pasirinko teisingą atsakymo variantą.

Paiškinimas: Neteisėtas atlygis dažniausiai yra kyšis. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnyje „Pranešimas apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas“ yra numatyta pareiga viešojo sektoriaus subjekto darbuotojams per kuo įmanomai trumpiausią laiką nuo sužinojimo apie korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką momento pranešti prokuratūrai, Specialiųjų tyrimų tarnybai arba kitai ikiteisminio tyrimo įstaigai.

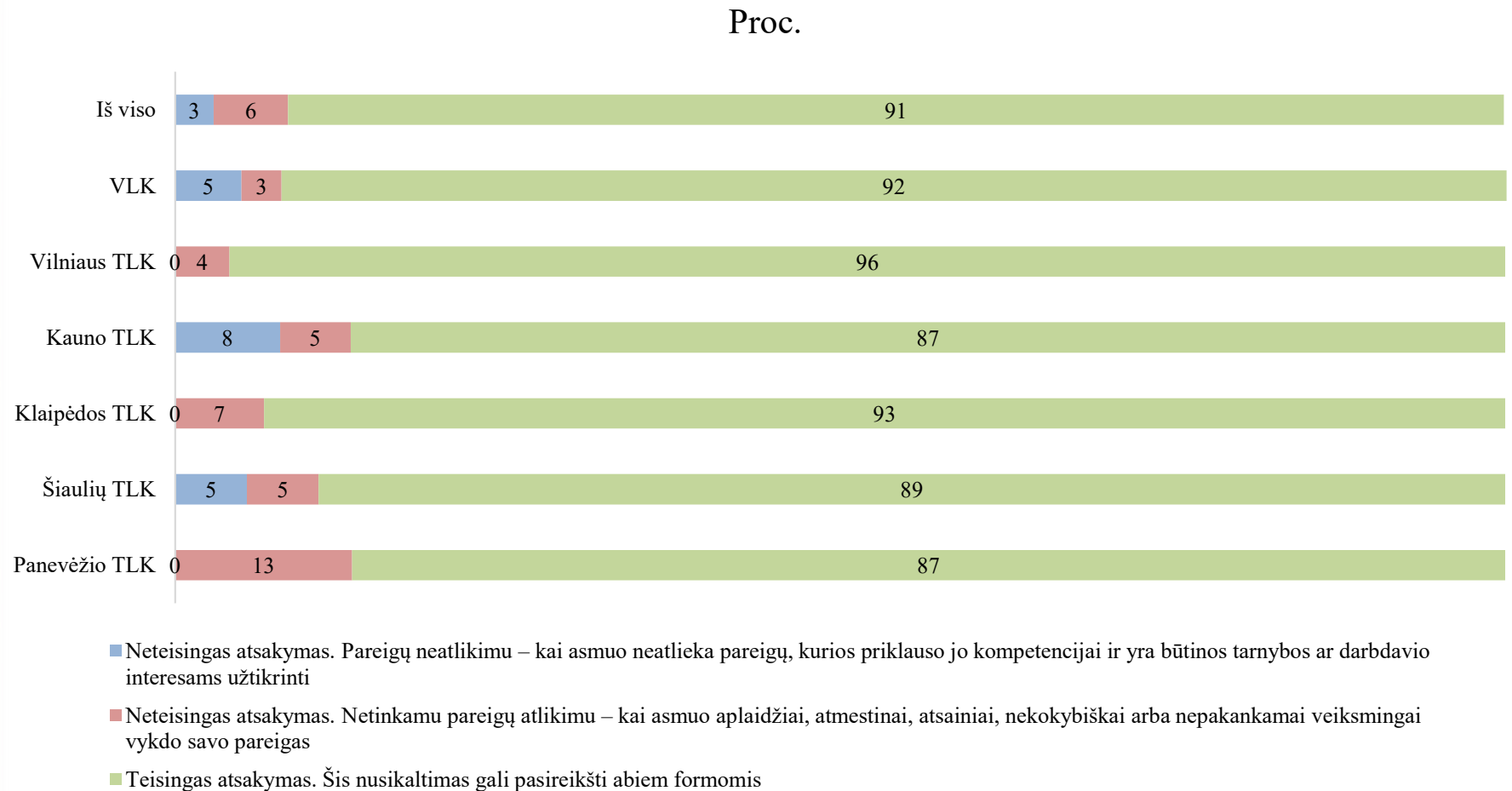

Žinojimas: kas yra korupcija?

Situacijų vertinimas (3)

3. Pažymėkite teisingus atsakymo variantus dėl toliau aprašytų situacijų.

3.3. BK 229 str. Tarnybos pareigų neatlikimas kokia forma pasireiškia: Pasirinkite 1 (viena) teisingą atsakymą.

Išvada: Iš viso 91 proc. ligonių kasų darbuotojų pasirinko teisingą atsakymo variantą.

Paaškinimas: Šis nusikaltimas gali pasireikšti abiem formomis.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė: VLK darbuotojai vertina VLK veiklos sritis

	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Sutarčių su vaistų gamintojais dėl PSDF biudžeto išlaidų kompensuojamiesiems vaistams valdymo sudarymas	4,2	4,3	4,3	4,8	4,7	4,8
Kochlearinio implantu, BAHA įsriegiamojo kaulinio implantu, vidurinės ausies klausos sistemos ir atsarginio šių medicinos pagalbos priemonių procesoriaus įsigijimo išlaidų kompensavimas	4,8	4,7	4,5	4,9	4,9	4,9
Klausos aparatų įsigijimo išlaidų kompensavimas	4,6	4,7	4,6	4,9	4,8	4,9
Sutarčių su fiziniais asmenimis dėl žalos PSDF biudžetui atlyginimo sudarymas ir jų vykdymo kontrolė	4,6	4,8	4,4	4,9	4,8	4,9
Sutarčių sudarymas su ortopedijos įmonėmis ir ortopedijos techninių priemonių gamybos bei pritaikymo išlaidų kompensavimas	4,3	4,5	4,2	4,7	4,7	4,8
Sąnarių endoprotezų įsigijimo išlaidų kompensavimas	4,6	4,6	4,6	4,9	4,8	4,9
Personalo valdymas (priėmimas ir atleidimas iš darbo, priedų skyrimas, vertinimas ir kt.)	3,8	4,1	3,7	4,3	4,3	4,3
VLK veiklos teisinė priežiūra	4,6	4,7	4,6	4,9	4,8	4,8
ASPĮ ir vaistinių kontrolės koordinavimas	4,4	4,6	4,5	4,8	4,7	4,8
Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto lėšų paskirstymas TLK	4,6	4,7	4,6	4,9	4,9	4,9
Centralizuotai įsigytų vaistų ir MPP paskirstymas ASPĮ ir jų panaudojimo kontrolė	4,4	4,6	4,4	4,8	4,8	4,8
Viešieji pirkimai: centralizuotai apmokamų vaistų ir MPP	4,4	4,4	4,3	4,7	4,8	4,8
Viešieji pirkimai: informacinių technologijų	3,5	3,7	3,9	4,2	4,5	4,6
Viešieji pirkimai: įstaigos veiklos reikmėms	4,4	4,6	4,4	4,7	4,6	4,8
Viešieji pirkimai: kvalifikacijos kėlimo ir mokymo paslaugų		4,6	4,6	4,7	4,8	4,9
Ortopedijos įmonių veiklos kontrolė		4,5	4,2	4,7	4,6	4,7
Medicinos prietaisų nuomos išlaidų kompensavimas		4,7	4,5	4,8	4,8	4,8
Draudžiamųjų privalomuoju sveikatos draudimu registro duomenų tvarkymas		4,7	4,7	4,9	4,8	4,9

2022 m. papildomai vienas apklausos dalyvis pažymėjo ir 5 balais įvertino sritį „Ryšiai su visuomene“

Išvada:

2022 m. visų VLK veiklos sričių vertinimai, palyginti su 2021 m., pagerėjo (11) arba liko tokie patys (7).

2022 m. visų VLK veiklos sričių vertinimai, palyginti su visais 2017-2021 m., yra aukštesni arba lygūs aukščiausiems, išskyrus 1 veiklos sritį („VLK veiklos teisinė priežiūra“ 2020 m. įvertinta aukščiau)

Korupcijos pasireiškimo tikimybė: TLK darbuotojai vertina TLK veiklos sritis

	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo išlaidų kompensavimas	4,6	4,7	4,8	4,9	5,0	4,9
Europos sveikatos draudimo kortelių išdavimas	4,9	4,9	5	5,0	5,0	5,0
Dantų protezavimo išlaidų kompensavimas (eilių valdymas, kompensacijų skyrimas pacientams už savo lėšomis protezuotus dantis ir kt.)	4,9	4,8	4,9	5,0	5,0	5,0
Personalo valdymas (priėmimas ir atleidimas iš darbo, priedų skyrimas, vertinimas ir kt.)	4,2	4,5	4,5	4,5	4,8	4,7
Asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, vaistų ir MPP išdavimo, ortopedijos technikos priemonių skyrimo teisėtumo kontrolė	4,6	4,7	4,7	4,9	4,9	4,9
Sutarčių su ASPĮ, vaistinėmis, optikomis sudarymas	4,6	4,7	4,8	4,9	5,0	4,9
Viešieji pirkimai: įstaigos veiklos reikmių (išskyrus kvalifikacijos kėlimo ir mokymo paslaugų pirkimus)		4,7	4,8	4,9	4,9	4,9
Viešieji pirkimai: informacinių technologijų		4,6	4,8	4,8	5,0	4,9
Viešieji pirkimai: kvalifikacijos kėlimo ir mokymo paslaugų viešieji pirkimai		4,7	4,8	4,9	5,0	4,9
Tarpvalstybinės sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų kompensavimas		4,9	4,9	4,9	5,0	5,0
Draudžiamųjų privalomuoju sveikatos draudimu registro duomenų tvarkymas		4,8	4,9	4,9	5,0	5,0
Europos Sąjungoje suteiktų būtinosios medicinos pagalbos paslaugų išlaidų kompensavimas		4,9	4,9	5,0	5,0	5,0

2022 m. papildomai apklausos dalyviai pažymėjo ir **5** balais įvertino šias veiklos sritis:

- žalų iš fizinių asmenų išieškojimas – 2 dalyviai;
- ASPĮ darbuotojų konsultavimas, nepriklausomai nuo jų lyties, tautybės ir kt. – 1 dalyvis;
- konsultavimas ne TLK kompetencijos klausimais – 1 dalyvis;
- renginių organizavimas – 1 dalyvis;
- visos sritys – 2 dalyviai.

Išvada:

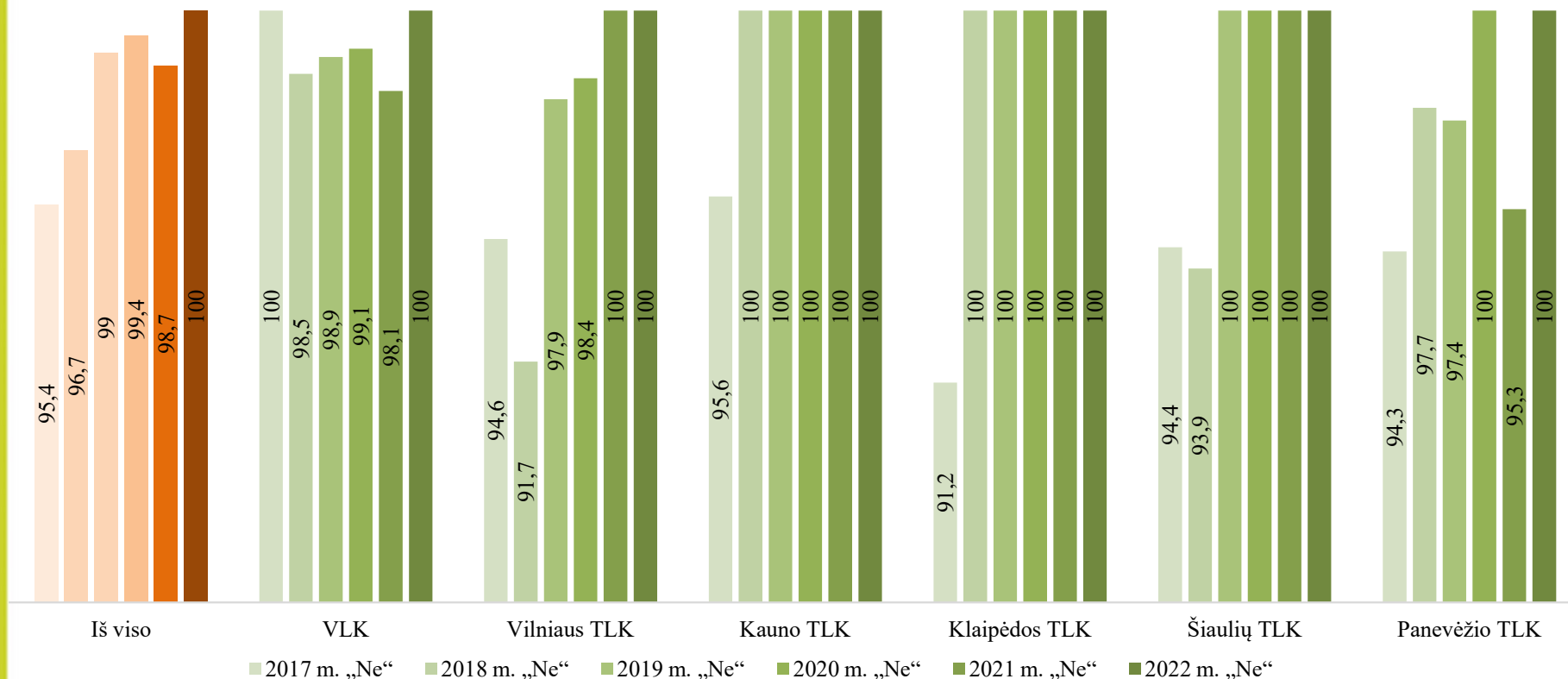
2022 m. 7 veiklos sričių vertinimai, palyginus su 2021 m., išliko tokie patys, 5 veiklos sričių vertinimai pamažėjo minimaliai.

Korupcijos patirtis (elgesys)

5. Ar per pastaruosius 1 metus yra pasitaikę, kad kas nors Jums siūlytų atsilyginti mainais už suteiktą paslaugą, palankumą, palankų sprendimą?

(atsakymų variantai: Taip, dažnai; Taip, kelis kartus; Taip, vieną kartą; Ne; Nežinau)

Išvada:

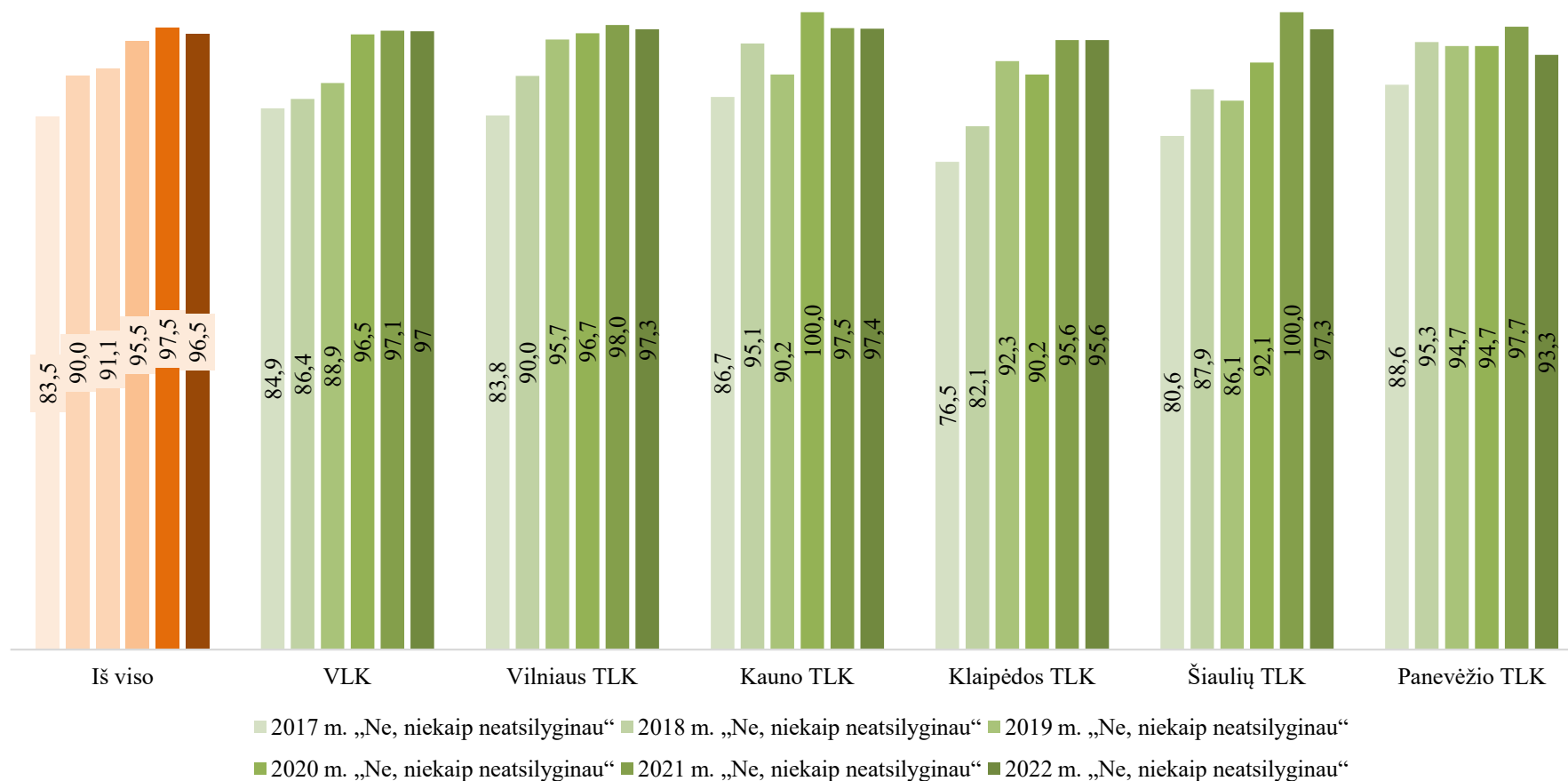
- 2022 m. 100 procentų respondentų atsakė „Ne“.

Korupcijos patirtis (elgesys)

6. Ar Jūs pats per pastaruosius 1 metus esate atsilyginęs ar davęs kyši (gydymo įstaigoje, savivaldybėje ar savivaldos įstaigoje, policijos pareigūnui ar pan.)?

(atsakymų variantai: Taip, ne kartą; Taip, vieną kartą; Taip, tai buvo simbolinė padėka; Ne, niekaip neatsilyginau)

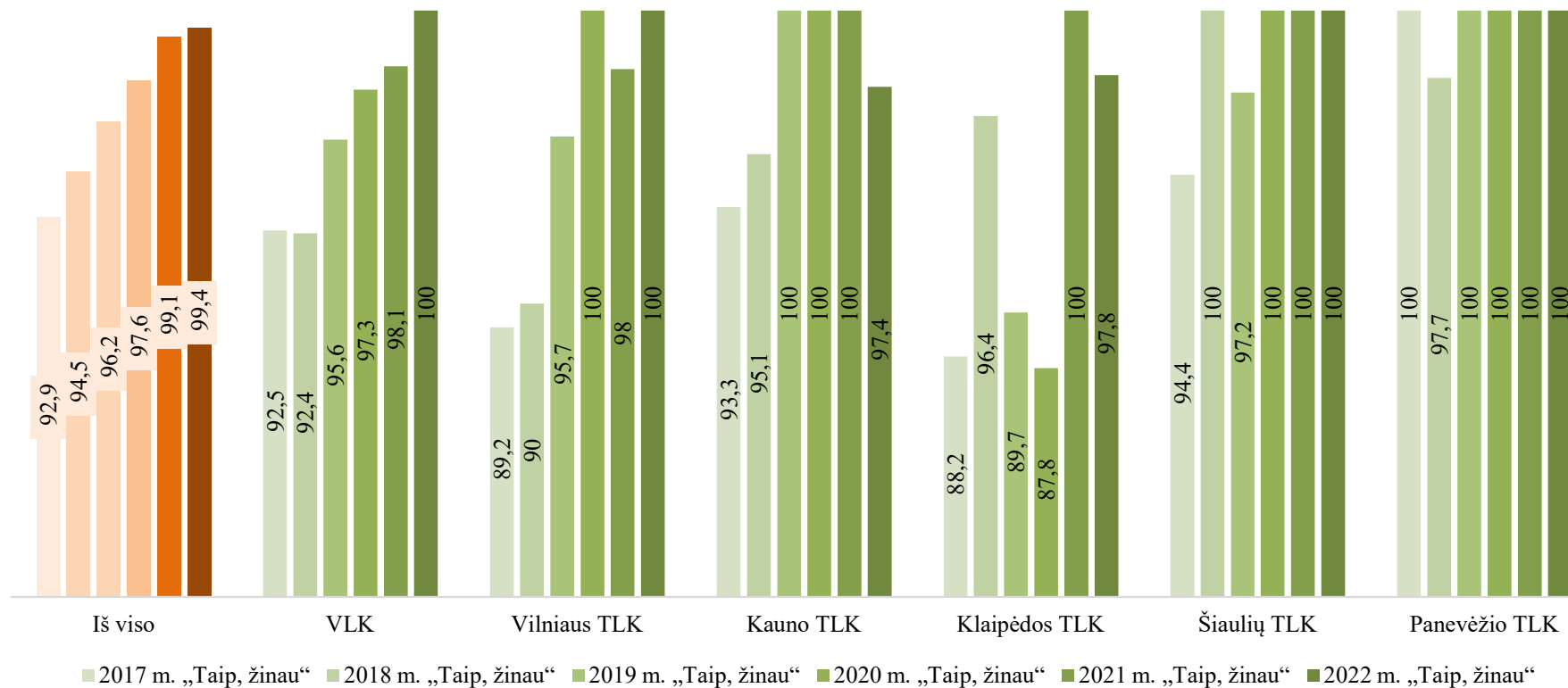
Išvada:

2022 m. bendras ligonių kasų darbuotojų, kurie atsakė, jog jie per pastaruosius 1 metus niekam neatsilygino už suteiktą paslaugą, skaičius nustojo augti ir neženkliai pamažėjo (1 proc.).

Kur kreiptis? Nuomonė.

7. Ar žinote, kur reikėtų kreiptis, jei įstaigoje susiduriate su galima korupcinio pobūdžio veika? (atsakymų variantai: Taip; Ne)

Išvada:

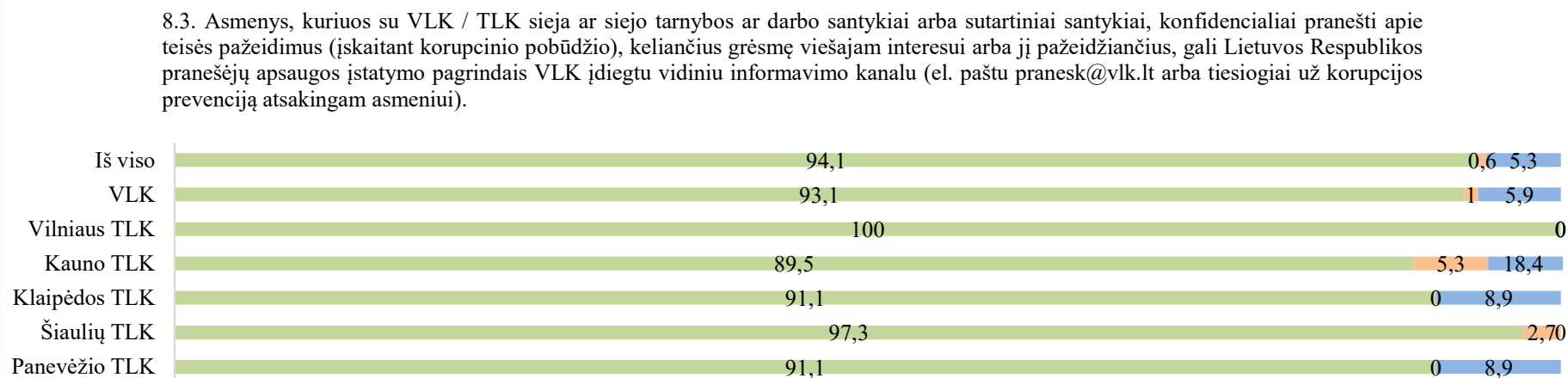
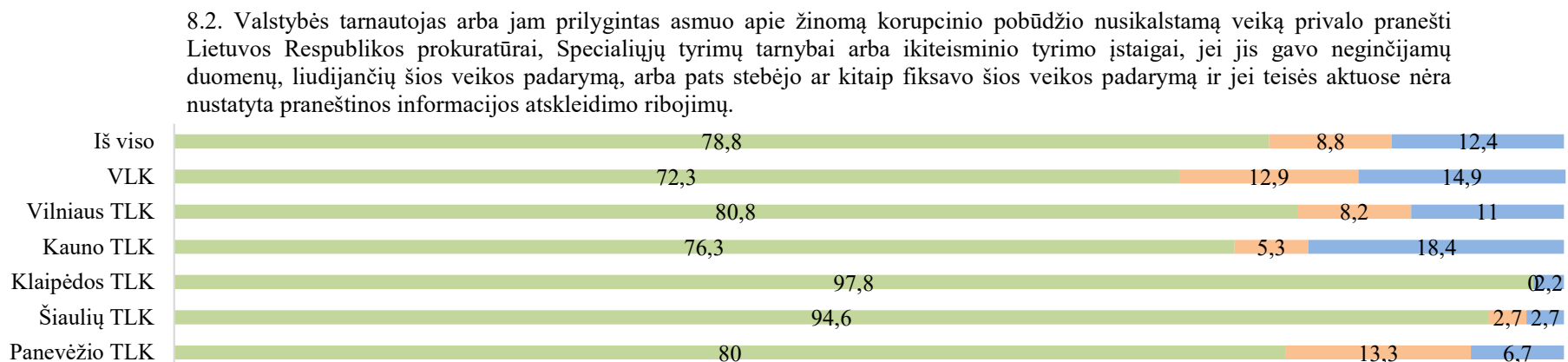
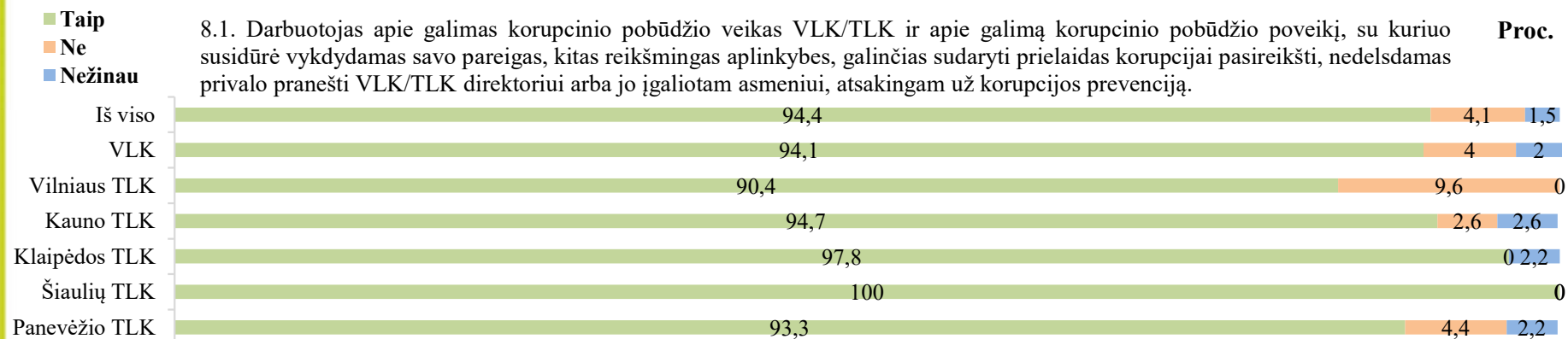
Dalis ligonių kasų darbuotojų, kurie atsakė, kad žino, į ką reikia kreiptis, susidūrus su galima korupcinio pobūdžio veika, kasmet auga.

Kur kreiptis? Žinojimas. (1)

8. Ką, Jūsų manymu, reikėtų daryti, jei įstaigoje susidurtumėte su galima korupcinio pobūdžio veika?

Buvo pateikti 3 atsakymų variantai – visi teisingi

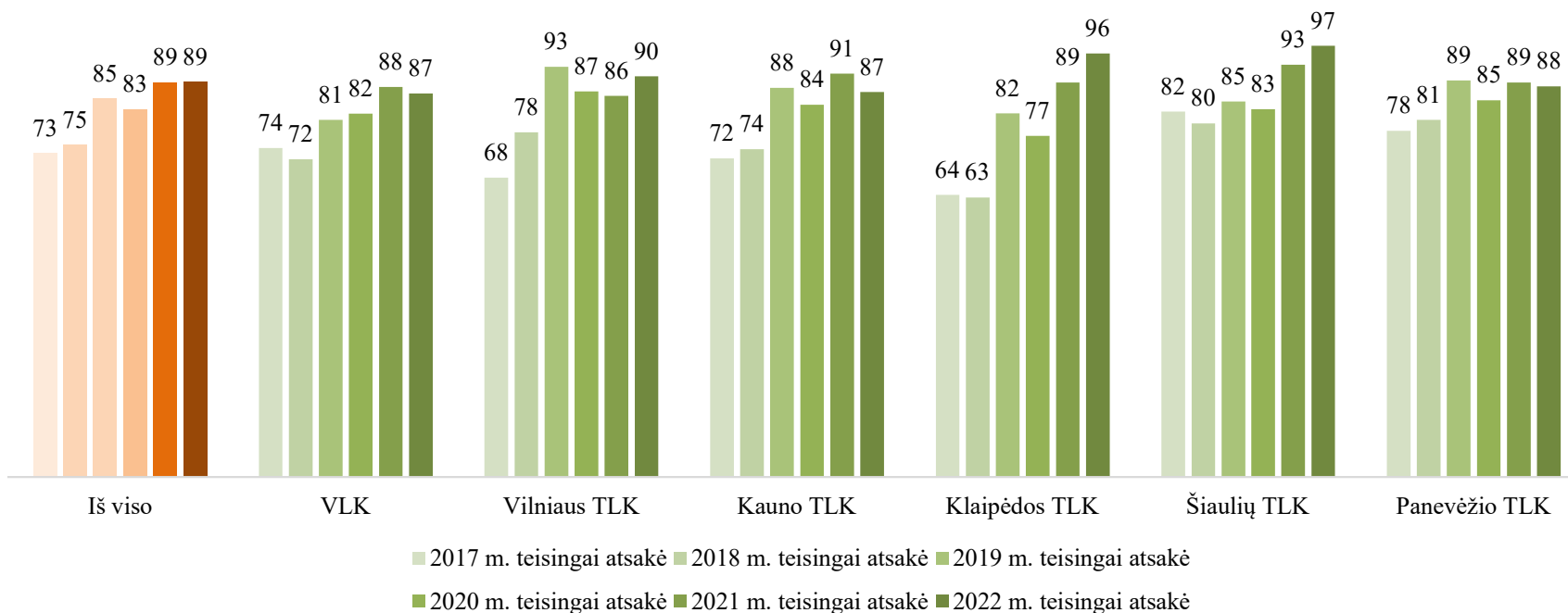

Kur kreiptis? Žinojimas. (2)

Apibendrinimas

8. Ką, Jūsų manymu, reikėtų daryti, jei įstaigoje susidurtumėte su galima korupcinio pobūdžio veika?

Proc.

Išvados:

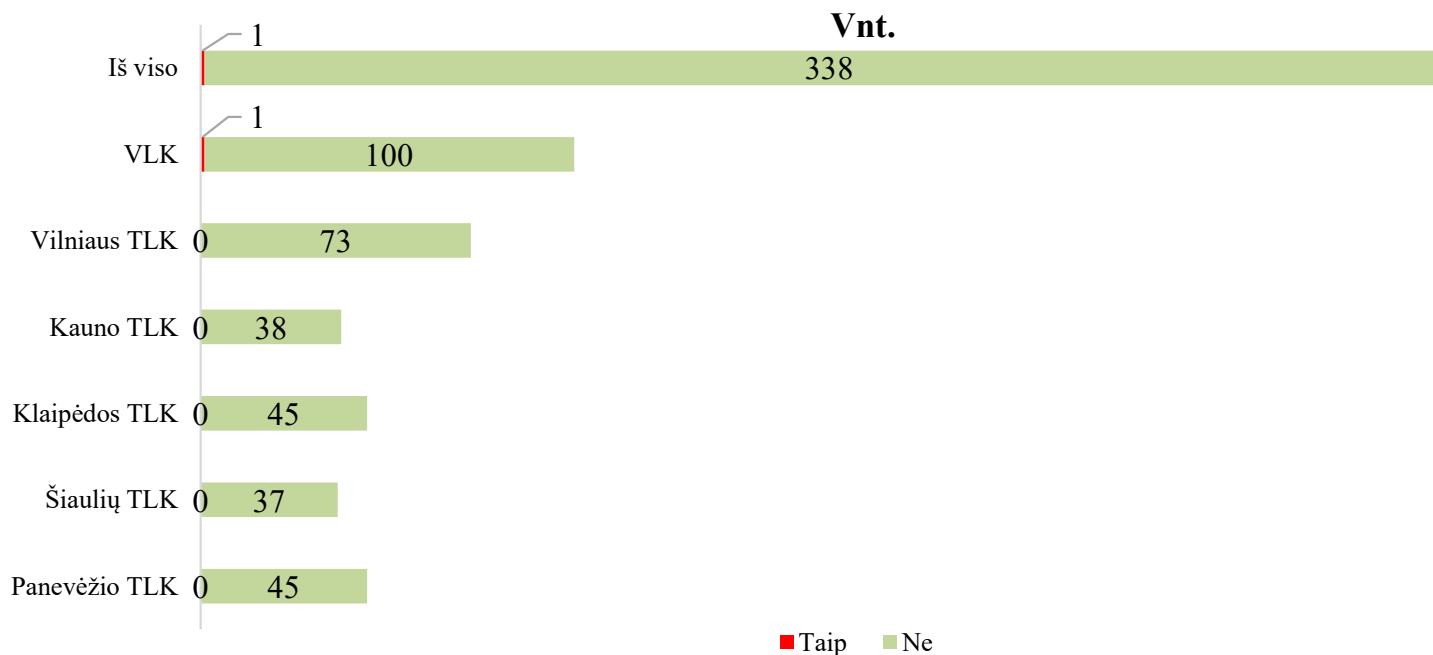
1. Apibendrinus 15 skaidrės rezultatus galima teigti, kad darbuotojai pakankamai informuoti apie tai, jog apie jiems žinomas galimai padarytas korupcinio pobūdžio veikas, teisės pažeidimus jie gali pranešti įstaigos vadovui arba už korupcijos prevenciją atsakingam asmeniui, pateikti informaciją per VLK įsteigtą vidinį informavimo kanalą, ar privalo pranešti Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai. Geba atskirti savo teises vadovaujantis Pranešėjų apsaugos įstatymu nuo pareigų, vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymu.
2. 2022 m., kaip ir 2021 m., darbuotojų, žinančių ką daryti, įstaigoje susidūrus su galima korupcinio pobūdžio veika, bendras skaičius stabilizavosi (89 proc.) ir yra didžiausias nuo 2017 m. Atskirų ligonių kasų procentinė išraiška svyravo, kilo Vilniaus, Klaipėdos ir Šiaulių TLK.

Ar žino nepaviešintų atvejų?

9. Ar žinote nepaviešintų atvejų, kai ligonių kasų darbuotojas (kolega) vykdė galimai korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką (išskyrus paviešintus tyrimus apie galimą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką)?

(Atsakymų variantai: Taip; Ne)

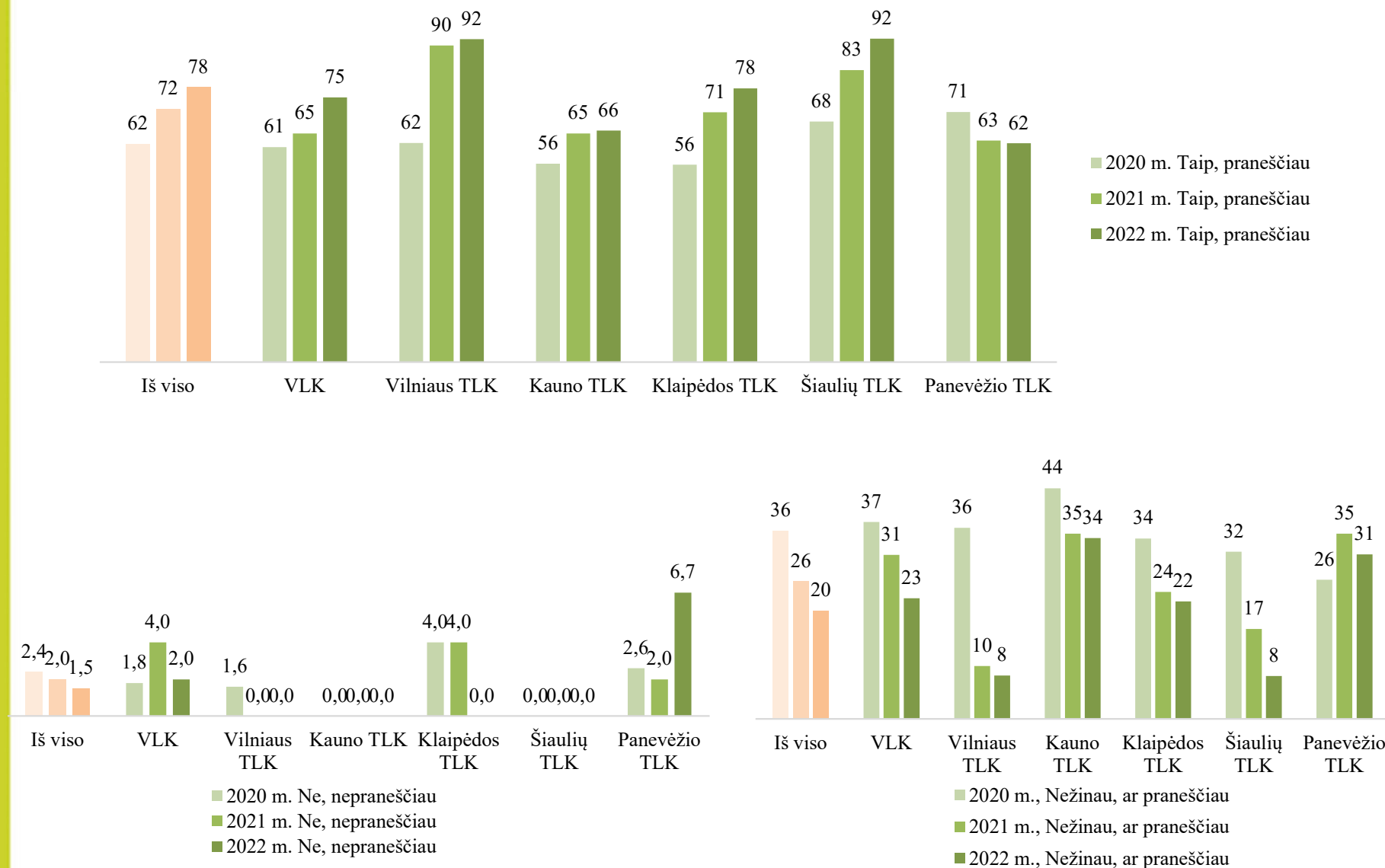
Išvados:

- 2022 m. iš viso 99,7 proc. ligonių kasų darbuotojų teigia, kad nežino apie kolegų galimai vykdytą korupcinio pobūdžio veiką – tik 1 darbuotojas teigė žinantis tokių atvejų (2021 m. – 100 proc., 2020 m. – 99,1 proc. ligonių kasų darbuotojų teigė, kad nežino apie kolegų galimai vykdytą korupcinio pobūdžio veiką).
- 2022 m. 100 proc. TLK darbuotojų teigia, kad nežino apie kolegų galimai vykdytą korupcinio pobūdžio veiką.

Darbuotojų netolerancijos korupcijai vertinimas

10. Ar praneštumėte, jei sužinotumėte apie artimo kolegos korupcinio pobūdžio veiklą?

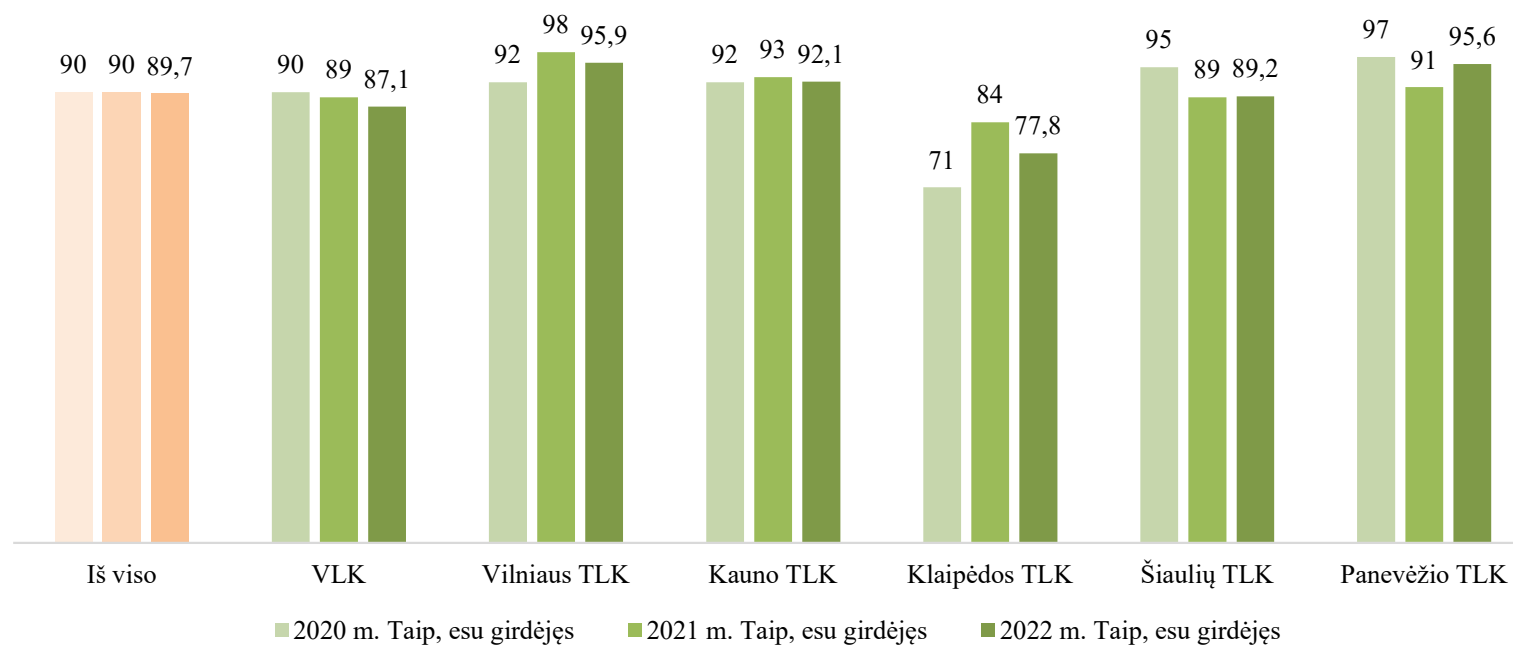
Išvados:

- 2022 m. 78 proc. ligonių kasų darbuotojų teigia, kad praneštų sužinoję apie artimo kolegos korupcinio pobūdžio veiklą. Bendrai ir visose kasose atskirai šis procentas didėja, išskyrus Panevėžio TLK.
- 2022 m. 0,5 proc. sumažėjo bendras skaičius teigiančių, jog nepraneštų, tačiau šis pokytis pastebimai neigiamas Panevėžio TLK.
- 2022 m. visose kasose sumažėjo nežinančių, ar praneštų, arba neturinčių nuomonės.

Ar žino apie ligonių kasų vykdomas korupcijos prevencijos priemones?

11. Ar žinote / esate girdėję apie VLK / TLK vykdomas korupcijos prevencijos priemones?

Išvada:

2022 m. beveik 90 proc. ligonių kasų darbuotojų nurodė žinantys apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones. Nors bendras procentas 2020–2022 m. iš esmės nesikeičia, tik Šiaulių ir Panevėžio TLK 2022 m. šis procentas padidėjo.

APIBENDRINIMAS

1. VLK direktoriaus 2020 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 1K-191 patvirtintos VLK korupcijos prevencijos 2020–2022 metų programos (toliau – Programa) strateginis tikslas – mažinti ir šalinti korupcijos pasireiškimo prielaidas VLK ir TLK, didinti skaidrumą privalomojo sveikatos draudimo sistemoje, siekiant, kad:

1.1. darbuotojų, manančių, kad praneštų sužinoję apie artimo kolegos korupcinio pobūdžio veiką, dalis 2022 m. pasiektų 70 proc.;

1.2. darbuotojų, teigiančių, kad per paskutinius pastaruosius metus nedavė kyšio viešosiose įstaigose, dalis 2022 m. pasiektų 95 proc.

2. Atlikus 2022 metų ligonių kasų darbuotojų nepakantumo korupcijai apklausą paaiškėjo, kad Programos strateginius tikslus pavyko įgyvendinti.

3. 2022 m. 78 proc. darbuotojų nurodė, kad praneštų sužinoję apie artimo kolegos galimai padarytą korupcinio pobūdžio veiką. Programos rodiklis buvo pasiektas ir viršytas jau 2021 m. (72 proc.).

4. 2022 m. 97 proc. darbuotojų nurodė, kad per pastaruosius metus nedavė kyšio viešosiose įstaigose, už suteiktas paslaugas. Programos rodiklis buvo pasiektas ir viršytas jau 2020 m. (96 proc.), 2021 m. siekė 98 proc.

5. 2021 metų apklausoje 7 proc. dalyvavo mažiau darbuotojų nei 2020 m., 2022 m. dalyvių skaičius pakilo 6 proc.

6. Bendras ligonių kasų skaidrumo vertinimas 2022 m. išliko aukštas ir sudarė 4,79 balo (2021 m. 4,8 balo, 2020 m. – 4,64 balo). Tuo tarpu darbuotojai vertindami LK, kurioje dirba, veiklos skaidrumą, įvertino dar aukštesniu – 4,9 balu (2021 m. – 4,9 balo, 2020 m. – 4,8 balo).

7. 2022 m. palyginus su praėjusiais metais, darbuotojai VLK ir TLK veiklos sritis įvertino labai aukštu balu ir mano, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė jose yra minimali arba iš vis neegzistuoja (2022 m. ir 2021 m. vertinant VLK sritis šis balas svyravo nuo 4,3 iki 4,9 balo, tuo tarpu vertinant TLK veiklos sritis šis balas 2022 m. svyravo nuo 4,7 iki 5 balo, o 2021 m. šis balas svyravo nuo 4,8 iki 5 balo).

8. 2022 m. – pirmieji metai, kai 100 proc. darbuotojų atsakė, jog jiems per pastaruosius 1 metus nebuvo siūlyta atsilyginti už suteiktą paslaugą ar pan. 2020 m. tik 1 iš apklausoje dalyvavusių darbuotojų teigė, kad jam buvo siūlyta atsilyginti, tuo tarpu 2021 m. net 2 darbuotojai atsakė, kad jiems buvo siūlyta atsilyginti kartą, 1 darbuotojas atsakė, kad buvo siūlyta atsilyginti net kelis kartus, 1 darbuotojas atsakė jog tuo klausimu neturi nuomonės arba nežino.

9. Per metus išliko toks pat darbuotojų, žinančių ką daryti susidūrus su galima korupcinio pobūdžio veika, skaičius (2022 m. ir 2021 m. – 89 proc., 2020 – 83 proc.).

10. 2022 m. 99,7 proc. darbuotojų nurodė, kad nežino apie nepaviešintą kolegų galimai įvykdytą korupcinio pobūdžio veiką, palyginus su 2021 m. – tokių darbuotojų buvo 100 proc., o 2020 m. – 99,1 proc.

11. Per metus iš esmės nepasikeitė darbuotojų, žinančių apie vykdomas korupcijos prevencijos priemonės, skaičius (apie 90 proc.). 2022 m. tik Šiaulių ir Panevėžio TLK darbuotojų, žinančiųjų apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones skaičius padidėjo, kitose ligonių kasose labai sumažėjo labai neženkliai.

Děkojame už děmesj